

عنوان مقاله :

موعود گرایی و صلح و امنیت جهانی

علی ربیعی

فهرست مطالب

۳	چکیده
۳	واژگان کلیدی
۳	مقدمه
۴	معنای صلح
۵	برخی از گروه های مفسدین در آیات قرآن
۷	مصرفین مفسدین محضند
۷	مصادیق مصرفین
۸	رفتار خداوند با اسرافکاران
۹	راه نجات از مسرف بودن
۱۰	معنای موعود
۱۱	وعده الهی
۱۱	وعده وراثت زمین به صورت جنت است
۱۲	هلاک مصرفین و سایر بدان در وعده الهی
۱۲	آمدن یاجوج و ماجوج، مفسدین در زمین در نزدیکی وعده
۱۳	طلب خوف از عذاب وعده و شوق ثواب موعود
۱۴	ارتباط وعده الهی و امنیت جهانی
۱۴	هیچ چیز و هیچ کس در دنیا بیمه نیست
۱۵	دنیا محل امنیت و قرار نیست
۱۶	هشدار خداوند
۱۶	خود را از مکرالله ایمن ندانید!
۱۶	کفران نعمات الهی سبب صلب امنیت و گرسنگی و ترس
۱۷	در وعده الهی جایگاه امنیت بعد از خوف است
۱۸	لا خوف علیهم و لا هم یحزنون
۱۹	فهرست منابع

آمدن موعود و رسیدن وعده الهی به منظور اصلاح است و افرادی که در این راستا یعنی از بین بردن فساد و مفسدین فی الارض جهاد کنند ان شاء الله جزء صالحین هستند و بهره مند از ثمرات و نعمات که یکی از آنها امنیت است.

واژگان کلیدی

موعود	و وعده الهی
صلح	فساد
امنیت	سلام
عذاب	جنت

مقدمه

بقیه الله خیر لكم ان كنتم مومنین

امروزه نا امنی در عرصه جهانی یک مقوله متداول گشته که ثمره فساد روز افزون و جنبش بیشتر وحوش و شیاطین در قالب بشر است. در این شرایط گروهی از انسانها به هر دستاویزی متمسک می شوند تا به زعم خود از مهلکه رهایی یابند، حتی اگر این دستاویز ابزار شیطان باشد و یا به عبارت دیگر این پناهگاه خانه شیطان باشد، که مسلماً این اقدام در نهایت به هلاکت آنها منجر می شود. هر که از سمتی داعیه منجی گری بلند داشت بر حق نیست، کما اینکه امروزه شیطان بزرگ، آمریکا و ایادی پلیدش چنین ادعائی دارند و به این بهانه به تاخت و تاز و جبهه بندی مشغولند.

مسلماً ما مسلمانان جزء این گروه نیستیم و با توجه به تعالیم اسلام مقیدیم که تنها منجی بشریت امام زمان (عج) است و هیچ ملجاء و پناهگاهی که از جانب او نباشد نمی جوئیم. اما همیشه ماجرا به همین واضحی نیست. *أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ*

یا همچون ظلماتی در یک دریای عمیق و پهناور که موج آن را پوشانده، و بر فراز آن موج دیگری، و بر فراز آن ابری تاریک است؛ ظلمتهایی است یکی بر فراز دیگری، آن گونه که هر گاه دست خود را خارج کند ممکن نیست آن را ببیند! و کسی که خدا نوری برای او قرار نداده، نوری برای او نیست (سوره نور - آیه ۴۰)

در چنین ظلماتی دشمن شناسی چه جایگاهی دارد؟ آیا آن شیء درخشنده مصباحیست که باید به سمت آن رفت یا چشم گرگ؟ آیا بدون نور می شود در ظلمات حرکت کرد؟ و آیا این حرکت عقلانی است؟ به راستی راه نجات از چنین مهلکه ای چیست؟ آیا خود انسان می تواند نجات پیدا کند یا نیاز به منجی احساس می شود؟

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَ يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَ يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
خداوند به برکت آن، کسانی را که از خشنودی او تبعیت کنند، به راه های سلامت، هدایت می کند؛ و به فرمان خود، از تاریکیها به سوی روشنایی می برد؛ و آنها را به سوی راه راست، رهبری می نماید (سوره مائده - آیه ۱۶)

آری خداوند مهربان راهی قرار داده است تا بندگان را از ظلمات رهایی بخشد و به راه های امنیت و سلامت هدایت کند و امنیت را برای بندگان می پسندد، نه عذاب.

صلح به ضم صاد و سکون لام به معنای آرامش و امنیت و صلح به فتح لام به معنای بهبودی داد و تصحیح کرد و اصلح الارض به معنای يعمر الارض و زمین را آباد کرد آمده است. (المنجد)

همانطور که اشاره شد و از معنای لغوی کلمه بر می آید صلح به ضم صاد به معنی احتراز از جنگ می باشد. با این توضیح که ناجوری وجود دارد ولی بنا بر مصلحت، جنگ و اصلاح ناجوری صورت نمی گیرد. مانند صلح امام حسن مجتبی (ع)، ولی صلح به فتح لام فعلیست به معنی اصلاح کردن و دیگر به معنی سازش و پرهیز از جنگ نیست، بلکه برعکس در بسیاری از موارد فعل اصلاح کردن نیاز به جهاد دارد، مانند حرکت امام حسین (ع) که به فرموده خودشان برای اصلاح امت جدشان (ص) قیام فرمودند. حتی اگر معنی اصلاح را در حد آباد ساختن در نظر بگیریم این آباد ساختن نیز نوعی جهاد است، مانند جهاد سازندگی. که البته جهاد در قرآن به معنی جنگیدن در راه خدا استعمال شده است و برای آبادانی فعل يعمر به کار رفته است و این دو را برابر قرار نداده است. خداوند متعال در سوره توبه آیات ۱۸ تا ۲۰ می فرماید:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُتَّقِينَ

مساجد خدا را تنها کسی آباد می کند که ایمان به خدا و روز قیامت آورده، و نماز را برپا دارد، و زکات را بپردازد، و جز از خدا نترسد؛ امید است چنین گروهی از هدایت یافتگان باشند. (۱۸)
أَجْعَلْنُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

آیا سیراب کردن حجاج، و آباد ساختن مسجد الحرام را، همانند (عمل) کسی قرار دادید که به خدا و روز قیامت ایمان آورده، و در راه او جهاد کرده است؟! نزد خدا مساوی نیستند! و خداوند گروه ظالمان را هدایت نمی کند! (۱۹)
الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
آنها که ایمان آوردند، و هجرت کردند، و با اموال و جانهایشان در راه خدا جهاد نمودند، مقامشان نزد خدا برتر است؛ و آنها پیروز و رستگارانند! (۲۰)

در این آیات مقام کسانی که در راه خدا با اموال و جانهایشان جهاد می کنند افضل از کسانی که به آبادانی مساجد می پردازند شمرده شده است.

در بررسی واژه صلح در قرآن کریم صلح در تقابل با فسد مطرح گشته است. به آیاتی در این زمینه توجه فرمائید:

سوره بقره آیه ۱۱:	وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ
سوره بقره آیه ۲۲۰:	... وَ اللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ...
سوره اعراف آیه ۱۴۲:	... وَ أَصْلِحْ وَ لَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ
سوره یونس آیه ۸۱:	... إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ
سوره الشعرا آیه ۱۵۲:	الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَ لَا يُصْلِحُونَ
سوره النمل آیه ۴۸:	يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَ لَا يُصْلِحُونَ
سوره ص آیه ۲۸:	أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ ...

بنابراین در بررسی اصلاح، شناخت افساد و گروه های مفسدین لازم به نظر می رسد چرا که به قول مولا امیرالمومنین (ع) «تعرف الاشياء باضدادهم»

الذین فی قلوبهم مرض

خداوند در سوره بقره آیات ۹ تا ۱۲ می فرماید:
يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ
می خواهند خدا و مؤمنان را فریب دهند؛ در حالی که جز خودشان را فریب نمی دهند؛ (اما) نمی فهمند (۹)

فی قلوبهم مَرَضٌ قَزَّادُهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ
در دلهاي آنان يك نوع بیماری است؛ خداوند بر بیماری آنان افزوده؛ و به خاطر دروغهایی که میگفتند، عذاب دردناکی در انتظار آنهاست (۱۰)

وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ
و هنگامی که به آنان گفته شود: «در زمین فساد نکنید» می گویند: «ما فقط اصلاح کننده ایم!» (۱۱)

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ
آگاه باشید! اینها همان مفسدانند؛ ولی نمی فهمند (۱۲)

در این آیات گروهی معرفی می شوند که به زعم خود می خواهند خدا و مومنان را فریب دهند و اینها در قلبشان مرض هست و مفسدند.

تکذیب کنندگان قرآن

سوره یونس آیات ۳۸ تا ۴۰

گروهی از یهود که قائل به ید الله مغلوله هستند

سوره مائده آیه ۶۴

وَ قَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَ لُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَ لِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَ كُفْرًا وَ أَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ
و یهود گفتند: «دست خدا (با زنجیر) بسته است.» دستهایشان بسته باد! و بخاطر این سخن، از رحمت (الهی) دور شوند! بلکه هر دو دست (قدرت) او، گشاده است؛ هرگونه بخواهد، می بخشد! ولی این آیات، که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده، بر طغیان و کفر بسیاری از آنها می افزاید. و ما در میان آنها تا روز قیامت عداوت و دشمنی افکنیم. هر زمان آتش جنگی افروختند، خداوند آن را خاموش ساخت؛ و برای فساد در زمین، تلاش می کنند؛ و خداوند، مفسدان را دوست ندارد. (۶۴)

فرعون

سوره الأعراف - آیه ۱۰۳

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى بآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظَرُ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ
سپس بدنبال آنها [= پیامبران پیشین] موسی را با آیات خویش به سوی فرعون و اطرافیان او فرستادیم؛ اما آنها (با عدم پذیرش)، به آن (آیات) ظلم کردند. بین عاقبت مفسدان چگونه بود! (۱۰۳)

همچنین در سوره یونس - آیات ۹۰ و ۹۱

و سوره القصص - آیه ۴

و سوره النمل آیات ۱۲ تا ۱۴

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ
 هنگامی که افکندند، موسی گفت: «آنچه شما آوردید، سحر است؛ که خداوند بزودی آن را باطل می کند؛ چرا که
 خداوند (هرگز) عمل مفسدان را اصلاح نمی کند (۸۱)

گروهی از بنی اسرائیل

سوره الأعراف - آیه ۱۴۲

وَإِعْدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَمَمْنَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ
 و ما با موسی، سی شب وعده گذاشتیم؛ سپس آن را با ده شب (دیگر) تکمیل نمودیم؛ به این ترتیب، میعاد
 پروردگارش (با او)، چهل شب تمام شد. و موسی به برادرش هارون گفت: «جانشین من در میان قوم باش. و (آنها)
 را اصلاح کن! و از روش مفسدان، پیروی منما!» (۱۴۲)
 در این آیه موسی (ع) به هارون سفارش به اصلاح می کند و او را از تبعیت مفسدینی که در قوم بودند بر
 حذر می دارد.

یاجوج و ماجوج

سوره الکهف - آیه ۹۴

قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَاجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَيَّ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا
 (آن گروه به او) گفتند: «ای ذو القرنین یاجوج و ماجوج در این سرزمین فساد می کنند؛ آیا ممکن است ما هزینه ای
 برای تو قرار دهیم، که میان ما و آنها سدی ایجاد کنی؟!» (۹۴)

قوم لوط

سوره عنکبوت آیات ۲۸ تا ۳۰

مصرفین

خداوند در سوره الشعراء - آیات ۱۵۱ و ۱۵۲ می فرماید:

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ
 و فرمان مسرفان را اطاعت نکنید! (۱۵۱)

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ
 همانها که در زمین فساد می کنند و اصلاح نمی کنند! (۱۵۲)

با توجه به این دو آیه کسانی که در زمین فساد کنند و در صدد اصلاح آن برنیایند، مصرفین نامیده می شوند
 و هرگز نباید از آنها اطاعت کرد. این گروه از مفسدین نه تنها به فساد می پردازند بلکه هیچگاه به فکر اصلاح و
 جبران آن نیستند، لذا این گروه دقیقاً در نقطه مقابل صالحین قرار دارند و لزوماً در اینجا به بررسی بیشتر در مورد
 آنها می پردازیم.

مصرفین مفسدین محضند

از سوره الشعراء - آیات ۱۵۱ و ۱۵۲ مشخص است که مصرفین مفسدینی هستند که در صدد اصلاح برنیابند و هرگز نباید از آنها اطاعت کرد. لذا باید مصرفین را بشناسیم تا از آنها بر حذر باشیم و خدائی ناکرده از آنها اطاعت نکنیم و یا از سبیل آنها تبعیت ننمائیم.

مصادیق مصرفین

فرعون

سوره یونس - آیه ۸۳

فَمَا أَمَّنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا دُرْيَةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

(در آغاز،) هیچ کس به موسی ایمان نیاورد، مگر گروهی از فرزندان قوم او؛ (آن هم) با ترس از فرعون و اطرافیانش، مبادا آنها را شکنجه کنند؛ زیرا فرعون، برتری جویی در زمین داشت؛ و از اسرافکاران بود! (۸۳)

سوره الدخان - آیه ۳۱

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ
از فرعون که مردی متکبر و از اسرافکاران بود!

قوم لوط

سوره الاعراف - آیه ۸۱ و سوره الذاریات - آیه ۳۴

قوم ثمود

سوره الشعراء - آیه ۱۵۱

اصحاب القریه

سوره یس - آیه ۱۹

بسیاری از بنی اسرائیل

سوره مائده - آیه ۳۲

کسانی که نعمات خدا را به لیاقت خود نسبت می دهند

خداوند در سوره الزمر آیات ۴۹ تا ۵۳ می فرماید که عده ای از انسانها زمانی که زیان یا سختی به آنها می رسد خدا را می خوانند، سپس زمانی که خداوند به آنها نعمتی عطا فرماید می گویند که این نعمت را به خاطر لیاقت خودم به من داده اند. و این ماجرا فتنه و امتحانی از جانب خدا برای آنهاست و آنها با این سخن جز ستم و ظلم بر خود روا نمی دارند. خداوند در مورد این افراد در سوره الزمر آیه ۵۳ می فرماید که اینها بر نفس خود اسراف کرده اند:

... الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ ...

این مصداق از مصرفین منحصر به زمان خاصی نیست و انسان پیوسته باید مراقبت کند تا از این باب مسرف شمرده نشود و نعمات خدا را عطائی بدانند بدون استحقاق و منتی از جانب خدا و پیوسته شکر نعمت کند.

رفتار خداوند با اسرافکاران

خداوند اسرافکاران را دوست ندارد

سوره الانعام - آیه ۱۴۱ و سوره الاعراف آیه ۳۱ می فرماید:

... إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

خداوند مسرف کذاب را هدایت نمی کند

سوره غافر - آیه ۲۸

... إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

خداوند مسرف مرتاب را گمراه می کند

سوره غافر - آیه ۳۴

... يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ

خداوند اعمال مسرفین را در نظرشان زینت داده است

سوره یونس - آیه ۱۲

... كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

... این چنین برای مسرفین اعمالشان را در نظرشان زیبا جلوه دادیم

خداوند مسرفین را عذاب می کند

سوره طه - آیه ۱۲۷

وَ كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى
و این گونه جزا می دهیم کسی را که اسراف کند، و به آیات پروردگارش ایمان نیاورد! و عذاب آخرت، شدیدتر و پایدارتر است!

سوره الانبیاء - آیه ۹

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ
سپس وعده ای را که به آنان داده بودیم، وفا کردیم! آنها و هر کس را که می خواستیم نجات دادیم؛ و مسرفان را هلاک نمودیم!

سوره غافر آیه ۴۳

... أَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

... همانا اسرافکاران اهل آتشند

راه نجات از مسرف بودن

خداوند متعال از باب رحمت خود راهی برای بازگشت مسرفین باز گذارده است. در سوره الزمر آیات ۵۳ و ۵۴ این راه و شرایطش توصیف گشته:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ
بگو: «ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده اید! از رحمت خداوند نومید نشوید که خدا همه گناهان را می آمرزد، زیرا او بسیار آمرزنده و مهربان است.» (۵۳)

وَ أَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَ اسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ
و به درگاه پروردگارتان بازگردید و در برابر او تسلیم شوید، پیش از آنکه عذاب به سراغ شما آید، سپس از سوی هیچ کس یاری نشوید! (۵۴)

در آیه ۵۳ سوره الزمر خداوند متعال بندگان را که بر نفس خود اسراف کرده اند را دعوت به رحمت خود می کند و به آنها می فرماید که او تمام گناهان را می بخشد و او بسیار آمرزنده و مهربان است و شرط اول این بخشش و محبت بزرگ را «لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ» معرفی می نماید و در آیه بعد شرایط دیگر و در انتهای آیه شرط زمانی را بیان می فرماید. به این صورت که بعد از نا امید نشدن از رحمت خدا شرط دوم انابه به سوی رب و شرط سوم تسلیم رب شدن می باشد و این سه را می بایست تا قبل از آمدن عذاب الهی واجد شد. زیرا که پس از آمدن عذاب نصرت و یاری برای آنها نیست.

شرط اول نا امید یا قانط نشدن از رحمت خدا

خداوند از قول حضرت ابراهیم(ع) در سوره الحجر - آیه ۵۶ می فرماید:

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ
گفت: «جز گمراهان، چه کسی از رحمت پروردگارش مأیوس می شود؟!»

طبق آیه بالا تنها گمراهان از رحمت خدا نا امید می شوند.

شرط دوم انابه داشتن به سوی رب

وَ أَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ . . .
و انابه کنید به سوی رب تان . . .

شرط سوم تسلیم رب شدن

. . . وَ اسْلِمُوا لَهُ . . .
. . . و تسلیم او (رب) شوید . . .

شرط زمانی

. . . قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ . . .
. . . پیش از آنکه عذاب بیاید . . .
چرا که طبق سنت الهی پس از آمدن عذاب برای گروهی، دیگر پشیمانی و توبه و انابه آنها سودی ندارد.
. . . ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ
. . . پس از آن یاری نمی شوید

در کتاب لغت المنجد موعود به معنای قول گیرنده و موعوده به معنای خبر دادن آمده است.
در قرآن کریم کلمه موعود تنها یکبار در سوره البروج - آیه ۲ ذکر شده است و خداوند به آن سوگند یاد کرده است:

وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ
و سوگند به آن روز موعود

حدیث نور الثقلین ذیل (سوره البروج - آیه ۲)

في تفسير على بن ابراهيم واليوم الموعود اي يوم القيامة
في مجمع البيان " واليوم الموعود " يعني يوم القيامة
في قول جميع المفسرين ، وهو الذي تجازى فيه الخلائق و يفصل فيه القضاء . اقول : وستقف قريبا انشاء الله على
حديثين في أن اليوم الموعود يوم القيامة

در احادیث بالا يوم الموعود روز قیامت شمرده شده است. در اینجا این پرسش شکل می گیرد که آیا آمدن موعود و منجی بشر که ما انتظار آن را می کشیم در قرآن ذکر نشده است؟! در قرآنی که به استناد سوره النحل - آیه ۸۹ « تَبَيَّنَّا لِكُلِّ شَيْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ » است!! یعنی بیانگر همه چیز و هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمین. آیا موضوع آمدن منجی بشر یکی از همه چیز نیست؟! آیا این موضوع بشارتی نیست برای مسلمین؟! قطعاً در قرآن به صورت مفصل ذکر شده و توصیف گشته است. با این تذکر دوباره به سراغ این آیه کلیدی یعنی آیه ۲ سوره البروج می آئیم و از حدیث ذیل آن در می یابیم که ماجرای قیام و ظهور امام زمان(عج) نیز با واژه قیامت مطرح شده است و ماجرای ظهور و جوه مشترک و شباهتهای بسیاری با قیامت کبری دارد و بسیاری از آیات مربوط به قیامت درباره ماجرای ظهور امام زمان(عج) نیز هست و یا تنها درباره ماجرای ظهور است. به عنوان مثال آیه ۷۵ سوره مبارکه مریم(س):

فُلٌ مِّنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَ أضعفُ جُنْدًا

بگو: «کسی که در گمراهی است، باید خداوند به او مهلت دهد تا زمانی که وعده الهی را با چشم خود ببینند: یا عذاب ، یا قیامت! (آن روز) خواهند دانست چه کسی جایش بدتر، و لشکرش ناتوانتر است!»

در این آیه مبارکه ذکر شده است که در روز وعده مشخص می شود که چه کسی لشکرش ضعیف تر است و لازم به ذکر است همانطور که می دانید قبل از وقوع قیامت لشکر بدان و ابلیس در ماجرای ظهور امام زمان(عج) به درک واصل شده اند و از بین رفته اند. بنابراین این آیه باید در مورد زمانی باشد که اولاً هنوز لشکر باطل وجود دارد و ثانیاً لشکر الهی وجود دارد که قویتر از لشکر باطل است و آن زمانی نیست جز یوم الله ظهور امام زمان(عج).

در اصول کافی جلد ۲ صفحه ۳۰۸ روایت ۹۰ در مورد این آیه از قول امیرالمومنین(ع) چنین آمده است:

...أَمَّا قَوْلُهُ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَهُوَ خُرُوجُ الْقَائِمِ وَ هُوَ السَّاعَةُ فَسَيَعْلَمُونَ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ مَا نَزَلَ بِهِم مِّنَ اللَّهِ عَلَىٰ يَدَيْ قَائِمِهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا يَعْنِي عِنْدَ الْقَائِمِ وَ أضعفُ جُنْدًا ...

... تا چون موعود خویش را ببینند آن خروج قائم و رستاخیز است ، در آنروز خواهند دانست با آنچه را که بدست قائمش بر آنها فرود آورد، این است که می فرماید: کیست که مکانش بدتر (یعنی نزد قائم) و سپاهش ناتوانتر است.

همچنین در سوره الجن - آیه ۲۴

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أضعفُ ناصِرًا وَ أَقْلُ عَدَدًا
تا آنچه را به آنها وعده داده شده ببینند؛ آنگاه خواهند دانست چه کسی یاورش ضعیفتر و جمعیتش کمتر است.

همانطور که می دانید و عده الهی برای احقاق حق و از بین بردن فساد و اصلاح عالم و آدم و برقراری حکومت الهی می باشد. چنین تحول عظیمی در عرصه جهانی یا به قول قرآن در پهنه آسمانها و زمین مسلماً تبعات و تغییرات عظیمی در پی دارد که شاید تصور آن برای انسان محال باشد و اگر بدون نور هدایت بخواهیم درباره این ماجرا تفکر کنیم سر از ناکجاآباد در آوریم. پس به خدا پناه می بریم و باز به سراغ آیات قرآن، این آینه دقیق هستی نما می رویم و از خداوند متعال مسئلت می داریم تا توفیق فهم و درک بیشتری از این ماجرای عظیم به ما عطا فرماید.

آیات متعددی در قرآن درباره و عده الهی وجود دارد که هر کدام یا هر گروه از آن آیات قسمتی از مطلب را برای انسان روشن می سازند. در این مجال تیمناً به بررسی چند آیه می پردازیم.

وعدۀ وراثت زمین به صورت جنت است

سوره القصص – آیه ۵

وَأُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ
ما می خواهیم بر مستضعفان زمین منت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم

خداوند در این آیه و عده فرموده است که می خواهد بر کسانی که در زمین ضعیف شمرده شده اند منت نهد و آنان را امامان و وارثان زمین قرار دهد و همانطور که می دانید و در احادیث زیادی مذکور است این آیه مربوط به حکومت امام زمان (عج) است و در سوره الزمر – آیه ۷۴ و ارثانی که خدا بر سر آنها منت نهاده در این آیه به حمد خدا پرداخته اند:

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَ أَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَبَوًّا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ
آنها می گویند: «حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که به و عده خویش درباره ما وفا کرد و زمین را به صورت بهشت میراث ما قرار داد که هر جا را بخواهیم منزلگاه خود قرار دهیم؛ چه نیکوست پاداش عمل کنندگان!»

نتیجه مهم: زمینی که به مستضعفین به ارث می رسد به صورت جنت و با خواص بهشت است.
و در آیه بعد یعنی آیه آخر سوره الزمر برخی دیگر از احوالات آن روز توصیف شده است:

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُرًا لِيُغْشَىٰ بِالْمَاءِ الْأَرْضَ وَيُضْمِرَ بِهَا الْحَبَّ وَالنَّارُزْغَامَ وَمَا تَرَىٰ فِيهَا عِزًّا وَمَا تَرَىٰ فِيهَا عِزًّا وَمَا تَرَىٰ فِيهَا عِزًّا
(در آن روز) فرشتگان را می بینی که بر گرد عرش خدا حلقه زده اند و با ستایش پروردگارشان تسبیح می گویند؛ و حق در میان آنها جاری می شود؛ و گفته خواهد شد: «حمد مخصوص خدا پروردگار جهانیان است»

نتیجه مهم: در زمان ظهور فرشتگان دیده می شوند.

البته در حوادث قبل از ظهور نیز همانطور که در احادیث متعددی وجود دارد ملائکه دیده می شوند و در لشکر حق هستند. به عنوان مثال در حدیث داریم جبرئیل و میکائیل علیهما السلام در یوم الله ظهور به همراه امام زمان (عج) با لباس رزم حاضر می شوند.

سوره الفجر – آیه ۲۲

وَجَاءَ رُبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا

و پرورش دهنده تو و ملائکه صف در صف می آیند.

و به عنوان مثال در آیات الفرقان – ۲۱ و فصلت – ۳۰ و المدثر – ۳۱ و البقره – ۲۱۰ و الفرقان – ۲۵ و ۲۶ به لشکر الهی و ملائکه اشاره شده است.

هلاک مسرفین و سایر بدان در وعده الهی

در سوره الانبیاء - آیه ۹ خداوند در تحقق وعده خود هر کس را که می خواسته نجات داده و تنها مسرفین را هلاک نموده!
ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ
سپس وعده ای را که به آنان داده بودیم، وفا کردیم! آنها و هر کس را که می خواستیم نجات دادیم؛ و مسرفان را هلاک نمودیم!

آری، خداوند با مسرفین چنین رفتاری دارد. و از سوره الاحقاف - آیه ۳۵ نتیجه می شود که مسرفین از فاسقان هستند چرا که به استناد این آیه تنها فاسقان هلاک می شوند:
... فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ
... آیا جز قوم فاسق هلاک می شوند؟!!

و همچنین منافقین هلاک می شوند چرا که منافقان همان فاسقان هستند به استناد سوره التوبه - آیه ۶۷
... إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ
... به یقین، منافقان همان فاسقاند

و همچنین کاذبون هلاک می شوند چرا که کاذبون همان منافقین هستند به استناد سوره المنافقون - آیه ۱
... وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ
... و خداوند شهادت می دهد که منافقین کاذبون هستند
و سوره الحشر - آیه ۱۱

و گروه های مختلفی از زمره کاذبون هستند و در نتیجه هلاک خواهند شد که برخی از آنها عبارتند از:

شیاطین بیشترشان کاذب هستند به استناد سوره الشعراء - آیات ۲۲۱ تا ۲۲۳
کافران کاذب هستند به استناد سوره النحل - آیه ۱۰۵ و سوره العنکبوت - آیه ۱۲
مشرکان کاذب هستند به استناد سوره النحل - آیه ۸۶
تهمت زندگان کاذب هستند به استناد سوره النور - آیه ۱۳

این گروه ها همانطور که قبلاً ذکر شد اگر پیش از آمدن عذاب توبه نکنند و تسلیم رب نشوند طبق وعده الهی هلاک خواهند شد.

آمدن یاجوج و ماجوج، مفسدین در زمین در نزدیکی وعده

در سوره الکهف - آیه ۹۴ یاجوج و ماجوج به عنوان مفسدین فی الارض معرفی شده اند:

... إِنَّ يَاجُوجَ وَمَاجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ...
... به راستی که یاجوج و ماجوج مفسدین در زمین هستند ...

و در سوره الانبیاء - آیات ۹۶ و ۹۷ توصیف و زمان آمدن آنها ذکر شده است.
حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَاجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ
تا آن زمان که «یاجوج» و «ماجوج» گشوده شوند؛ و آنها از هر محل مرتفعی بسرعت عبور می کنند (۹۶)
وَ اقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ

و وعده حقّ نزدیک می شود؛ در آن هنگام چشمه‌های کافران از وحشت از حرکت باز می ماند؛ (می گویند:) ای وای بر ما که از این (جریان) در غفلت بودیم؛ بلکه ما ستمکار بودیم! (۹۷)

همانطور که در این آیه می بینید و در احادیث مربوط به آنها ذکر شده است، آمدن این گروه دشمن بشریت در نزدیکی وعده حق یعنی در حوادث نزدیک به ظهور امام زمان (عج) است و این موجودات خونخوار به هیچ موجودی بر سر راه خود رحم نمی کنند و کافر و غیر کافر برای آنها تفاوتی ندارد، کما اینکه در آیه ذکر شده است که چشمان کافران از وحشت از حرکت باز می ماند، چرا که آنها در پناه خدا و لشکر قدرتمند حق نیستند و در دسترس این موجودات هستند. آری، همانطور که حضرت ذوالقرنین (ع) پس از ساختن سد بازدارنده یاجوج و ماجوج فرموده بود این سد در زمان وعده الهی در هم می شکند و این موجودات رها می شوند.

سوره الکهف - آیه ۹۸

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا
گفت: «این از رحمت پروردگار من است! اما هنگامی که وعده پروردگارم فرا رسد، آن را در هم می کوبد؛ و وعده پروردگارم حق است!»

آری زمانی که وعده فرا رسد آن سد نیز دگّا دگّا می شود و زمان آن در فجر است. سوره الفجر - آیه ۲۱

... إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا

... در آن هنگام که زمین سخت در هم کوبیده شود

احادیث مربوط به ماجرای یاجوج و ماجوج متعدد هستند لذا به عنوان نمونه یکی از آنها را ذکر کرده و منابع برخی دیگر را در قسمت فهرست منابع مقاله معرفی می کنیم.

الخصال جلد ۲ صفحه ۴۳۱

قال رسول الله (ص) لا تقوم الساعة حتى تكون عشر آيات الدجال و الدخان و طلوع الشمس من مغربها و دابة الأرض و ياجوج و مأجوج و ثلاث خسوف بالمشرق و خسف بالمغرب و خسف بجزيرة

رسول الله (ص) فرمودند: ساعت موعود فرا نمی رسد، تا واقع نشود ده آیه دجال و دخان و طلوع خورشید از مغرب و دابة الأرض و یاجوج و مأجوج و سه خسف (فرو رفتن) خسف مشرق و خسف مغرب و خسف جزیره

در حدیث فوق ماجرای یاجوج و ماجوج توسط سیدمان رسول الله (ص) یکی از ده آیه قبل از ظهور معرفی شده است.

طلب خوف از عذاب وعده و شوق ثواب موعود

ان شاء الله این آیات عظیم الهی در قلب ما اثر کند و ایمانمان به خدا و یوم الاخر بیشتر شود. مولای بزرگوارمان امام سجاد (ع) در این باره در صحیفه سجادیه دعای ۴۵ می فرماید:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا خَوْفَ عِقَابِ الْوَعِيدِ، وَ شَوْقَ ثَوَابِ الْمَوْعُودِ
خدایا، ترس از عذاب وعید، و شوق به ثواب موعود را روزی ما ساز

یکی از مصادیق امنیت که انسان برای آرامش خاطر به آن نیازمند است داشتن ثبات در وضعیت مطلوب است و دنیا چنین خاصیتی ندارد و بلکه برعکس، سنت خدا در دنیا چیز دیگریست و بنابراین دنیا از حیث امنیت دارای نقصانی بزرگ است. به طوری که هیچ شیئی و هیچ احدی به جز آنان که خداوند بنا بر مصلحت و برنامه اش برای جهان مشخص فرموده بیمه نیستند، که خوبترین آنها امام زمان (عج) و خضر(ع) و بدترین آنها ابلیس لعین است که از خداوند تا یوم الوقت المعلوم یعنی یوم الله ظهور مهلت گرفته است. وگرنه انسان نمی داند که در گام بعدی پایش به زمین می رسد یا خیر و یا این دمی که دارد آیا لزوماً بازدمی در پی دارد؟ به آیاتی در وصف دنیا توجه فرمائید:

سوره یونس – آیات ۲۴ و ۲۵

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُوقَهَا وَازْدَبَّتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَبْ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

مثل زندگی دنیا، همانند آبی است که از آسمان نازل کرده ایم؛ که در پی آن، گیاهان (گوناگون) زمین که مردم و چهارپایان از آن می خورند می روید؛ تا زمانی که زمین، زیبایی خود را یافته و آراسته می گردد، و اهل آن مطمئن می شوند که می توانند از آن بهره مند گردند، (ناگهان) فرمان ما، شب هنگام یا در روز، (برای نابودی آن) فرامی رسد؛ (سرما یا صاعقه ای را بر آن مسلط می سازیم؛) و آنچنان آن را درو می کنیم که گویی دیروز هرگز (چنین کشتزاری) نبوده است! این گونه، آیات خود را برای گروهی که می اندیشند، شرح می دهیم! (۲۴)

وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

و خداوند به سراي صلح و سلامت دعوت می کند؛ و هر کس را بخواهد (و شایسته و لایق ببیند)، به راه راست هدایت می نماید. (۲۵)

خداوند در آیه ۲۴ سوره یونس(ع) زندگی دنیا را به بارانی تشبیه می کند که زمین را سر سبز نموده و می آراید و به تبع آن امنیت کاذبی در دل اهل آن ایجاد می شود. اما شب یا روز امر خدا برای درو شدن این وضعیت فرا می رسد. حتی شب یا روز بودن آن مشخص نیست که انسان بداند شب را آسوده خاطر باشد یا روز را، و آنچنان آن وضعیت درو می شود که گویی دیروز چنین چیزی وجود نداشته است. با این توصیف آیا عاقل در دنیا به دنبال امنیت می گردد؟ اما در آیه بعد خدا محلی را معرفی می کند و انسان را به آن دعوت می نماید که اصلاً دار السلام یعنی سراي سلامتی و امنیت نام دارد. همچنین در سوره الکهف – آیات ۴۵ و ۴۶ مثل دنیا مطرح گشته است و باقیات الصالحات بهتر و امید بخشتر شمرده شده است.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

زندگی دنیا را برای آنان به آبی تشبیه کن که از آسمان فرو می فرستیم؛ و بوسیله آن، گیاهان زمین در هم فرو میرود. اما بعد از مدتی می خشکد؛ و بادهای آن را به هر سو پراکنده می کند؛ و خداوند بر همه چیز تواناست! (۴۵)

وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا
مال و فرزند، زینت زندگی دنیاست؛ و باقیات صالحات نزد پروردگارت بهتر و امیدبخش تر است! (۴۶)
و در انتهای آیه ۲۰ سوره الحديد ضمن ذکر مثال دنیا، مطرح می شود:

... وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

... و زندگی دنیا چیزی جز متاع فریبنده نیست

با خواندن این آیه سوال در ذهن آدمی شکل می گیرد که چرا خدا بندگان را در دنیای فانی قرار داده است و این دنیا را با ظاهری فریبنده خلق کرده؟ آیا این امتحانی از جانب خدا برای بشریت است؟ اگر چنین است راه سربلندی از این آزمون چیست؟

خداوند در آیه بعد یعنی آیه ۲۱ سوره الحديد می فرماید:

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

به پیش تازید برای رسیدن به مغفرت پروردگارتان و بهشتی که پهنه آن مانند پهنه آسمان و زمین است و برای کسانی که به خدا و رسولانش ایمان آورده اند؛ آماده شده است، این فضل خداوند است که به هر کس بخواهد می دهد؛ و خداوند صاحب فضل عظیم است!

خداوند انسان را دعوت به سبقت گرفتن از یکدیگر می کند به سمت مغفرت و بهشتی که وسعت آن آسمانها و زمین را فراگرفته. در اینجا باید گفت خوشا به حال السابقون. چرا که آنها به این آیه عمل فرمودند و آنها مقربان هستند. سوره الواقعة - آیات ۱۰ تا ۱۴

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ
و پیشگامان پیشگامند، (۱۰)
أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ
آنها مقربانند! (۱۱)
فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ
در باغهای پر نعمت بهشت (جای دارند)! (۱۲)
ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوْلَٰئِينَ
گروه زیادی (از آنها) از امتهای نخستینند، (۱۳)
وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ
و اندکی از امت آخرین! (۱۴)

دنیا محل امنیت و قرار نیست

در آیات متعددی به روشنی زندگی دنیا زودگذر و ناپایدار معرفی شده و به جای آن سرای آخرت پایدار و نیکو وصف گشته است که به برخی از آنها اشاره می کنیم.

سوره غافر - آیه ۳۹

... إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ
... این زندگی دنیا، تنها متاع زودگذری است؛ و آخرت سرای همیشگی است

سوره الانعام - آیه ۳۲

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ لَلْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ
زندگی دنیا چیزی جز بازی و سرگرمی نیست و سرای آخرت برای آنها که پرهیزگارند بهتر است. آیا نمی اندیشید!؟

سوره العنکبوت - آیه ۶۴

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
این زندگی دنیا چیزی جز سرگرمی و بازی نیست؛ و زندگی واقعی سرای آخرت است، اگر می دانستند!

سوره الاعلی - آیات ۱۶ و ۱۷
بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَلِي شَمَا زَنْدَگِي دُنْيَا رَا مَقْدَم مِي دَارِيْد، (۱۶)
وَ الْآخِرَةُ خَيْرٌ وَ اَبْقِي
در حالي که آخرت بهتر و پابدارتر است! (۱۷)

هشدار خداوند

خداوند متعال به نوع بشر هشدار داده است که مبدا فریب دنیا را بخورید. به این معنا که از وعده حق خدا غافل شوید و برای آن روز کاری انجام ندهید و آماده نشوید و دست خالی باشید و همچنین هشدار به اینکه دشمن اصلی شیطان است و برای مبارزه با شیطان آماده شوید. چرا که در قسمتی از وعده خدا نبرد لشکر حق و باطل است و شیاطین تمام سعیشان بر این است که انسانها از این مورد به صورتهای مختلف غافل باشند؛ یا به صورت بی ایمانی نسبت به این موضوع، یا کم توجهی و دور دانستن، یا به زبان قبول داشتن ولی در عمل حرکتی برای آمادگی در این راستا نکردن و یا به موضوعات دیگر پرداختن، در حالی که جنگ در پیش است.

خداوند در سوره فاطر - آیه ۵ و ۶ این موضوع را متذکر شده است.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ
اي مردم! وعده خداوند حق است؛ مبدا زندگی دنیا شما را بفریبید، و مبدا شیطان شما را فریب دهد و به (کرم) خدا مغرور سازد! (۵)
إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ
البته شیطان دشمن شماست، پس او را دشمن بدانید؛ او فقط حزبش را به این دعوت می کند که اهل آتش سوزان (جهنم) باشند! (۶)

در انتهای آیه ۵ « وَ لَا يَغُرَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ » یعنی شیطان شما را به لطف الهی مغرور نسازد به صورتی که تصور کنید تمام مشکلات را خداوند یکی پس از دیگری برای شما پس می زند و شما را سربلند از حوادث و ماجراهای عظیم و عذابهای وعده الهی بیرون می آورد، بی آنکه شما به عروه الوثقی تمسک جسته باشید و اعتصام به الله داشته باشید و به پناهگاه های او پناه برده باشید. آری در طوفان پیش رو سفینه النجات را باید جست و تا بر آن سوار نشده و در آن مستقر نشده اید، احساس امنیت خیال خامیست از جانب شیطان.

این مطلب در سوره لقمان - آیه ۳۳ به همین شکل هشدار داده شده است.

... إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ
... به یقین وعده الهی حق است؛ پس مبدا زندگانی دنیا شما را بفریبید، و مبدا (شیطان) فریبکار شما را (به کرم) خدا مغرور سازد!

خود را از مکر الله ایمن ندانید!

خداوند در سوره الاعراف - آیات ۹۷ تا ۹۹ هشدار می دهد که خود را از عذاب الهی ایمن ندانید و تنها زیانکاران چنین تصویری دارند.

کفران نعمات الهی سبب صلب امنیت و گرسنگی و ترس

خداوند در سوره النحل - آیه ۱۱۲ با یک مثال این مسئله را به انسان هشدار داده است.

در سوره مبارکه النور - آیه ۵۵ خداوند به اهل ایمان و عمل صالح خلافت در زمین را وعده داده است و دین آنها را برایشان پابرجا می سازد و خوف و ترس آنها را به امنیت تبدیل می کند. لذا جایگاه امنیت در زمان نیست که انسان به خلافت الهی در زمین برسد، یعنی همان هدفی که از آفرینش آدم (ع) مد نظر خداوند متعال بود. اما با شیطنت شیطان اینهمه سال به تاخیر افتاد و چه بسیاری از انسانها گمراه شدند و به جای رسیدن به این مهم در نهایت به همراه شیطان در جهنم جای خواهند داشت.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَ مَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ
خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند وعده می دهد که قطعاً آنان را حکمران روی زمین خواهد کرد، همان گونه که به پیشینیان آنها خلافت روی زمین را بخشید؛ و دین و آیینی را که برای آنان پسندیده، پابرجا و ریشه دار خواهد ساخت؛ و ترسشان را به امنیت و آرامش مبدل می کند، آنچنان که تنها مرا می پرستند و چیزی را شریک من نخواهند ساخت. و کسانی که پس از آن کافر شوند، آنها فاسقاند.

شهید مطهری (ره) این آیه را درباره ظهور امام زمان (عج) بر می شمرد و در کتاب « قیام و انقلاب مهدی (ع) از دیدگاه فلسفه تاریخ » این طور آورده:

مهدی موعود (عج) مظهر نویدی است که به اهل ایمان و عمل صالح داده شده است ، مظهر پیروزی نهائی اهل ایمان است « و وعد الله الذين آمنوا و عملوا الصالحات ليستخلفنهم في الارض و ليمنكنن لهم دينهم الذي ارتضى لهم و ليبدلنهم من بعد خوفهم انا يعبدونني لا يشركون بي شيئا . . .

آری حوادث پیش از ظهور به قدری عظیم است که خداوند خودش باید خوف ناشی از آن را به امنیت تبدیل کند. که البته این حوادث باعث رشد و ارتقای بشریت خواهد شد.
به عقیده شهید مطهری (ره) « برخی از افراد یا ملتها در هنگام امنیت و رفاه ، به عیاشی و تن پروری می افتند و بالنتیجه در پرتگاه خواری و ذلت سقوط می کنند و بسیاری دیگر از ملتها از شلاق بدبختی و گرسنگی به جنبش در می آیند و به آقایی و عزت می رسند . » (کتاب عدل الهی - صفحه ۱۵۹)

در صحیفه سجادیه - دعای ۱۰ مولای بزرگوارمان امام سجاد(ع) می فرمایند که عذاب الهی از عدل خداست و ما تحمل عدل خدا را نداریم.

اللَّهُمَّ إِنَّ تَشَأْ تَعْفُ عَنَّا فَبِغْضِكَ، وَ إِنْ تَشَأْ تُعَذِّبْنَا فَبِعَذِّكَ فَسَهِّلْ لَنَا عَفْوَكَ بِمَنِّكَ، وَ أَجِرْنَا مِنْ عَذَابِكَ بِتَجَاوُزِكَ، فَإِنَّهُ لَا طَاقَةَ لَنَا بِعَذِّكَ، وَ لَا نَجَاةَ لِأَحَدٍ مِنَّا دُونَ عَفْوِكَ

خدایا اگر خواهی که از ما در گذری، پس به سبب تفضل تو است. و اگر خواهی که ما را عذاب کنی پس به موجب عدل تو است، پس به آئین انعام خود عفو خویش را بی دریغ بما ارزانی دار، و به سنت گذشت خود ما را از عذاب خویش ایمن ساز. زیرا که ما تاب تحمل عدل ترا نداریم، و بی مدد عفو تو برای احدی از ما نجاتی نیست.

طبق آیات البقره - ۶۲
... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
و المائده - ۶۹
... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

کسانی که به خدا و یوم الاخر ایمان داشته و عمل صالح انجام دهند ترس و اندوه ندارند.

طبق آیات الزمر - ۶۱
و يُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
و خداوند کسانی را که تقوا پیشه کردند با رستگاری رهایی می بخشد؛ هیچ بدی به آنان نمی رسد و هرگز غمگین نخواهند شد.

و طبق سوره الاعراف - آیه ۳۵
يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنْ اتَّقَىٰ وَ أَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
ای فرزندان آدم! اگر رسولانی از خود شما به سراغتان بیایند که آیات مرا برای شما بازگو کنند؛ کسانی که تقوا و پرهیزگاری پیشه کنند و عمل صالح انجام دهند، نه ترسی بر آنهاست و نه غمناک می شوند.

و همچنین طبق سوره یونس(ع) - آیات ۶۲ و ۶۳
أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
آگاه باشید (دوستان و) اولیای خدا، نه ترسی دارند و نه غمگین می شوند! (۶۲)
الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ
همانها که ایمان آوردند، و پرهیز می کردند. (۶۳)

برای اهل ایمان متقی، ترس و اندوه نیست و همچنین برای اولیاء الله.

ان شاء الله خداوند متعال همه مسلمین را در مسیر به سوی ظهور سرعت و سلامت بخشد و در پناه ولیمان امام زمان(عج) محفوظ بدارد.

وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ

قرآن کریم
صحیفه سجادیه
اصول کافی
نور الثقلین
عدل الهی - شهید مطهری
قیام و انقلاب مهدی (ع) از دیدگاه فلسفه تاریخ - شهید مطهری
المنجد

منابع احادیث یاجوج و ماجوج

- الکافی جلد ۸ صفحه ۲۲۰
بحار الانوار جلد ۶ صفحه ۲۹۵ و ۲۹۷ و ۲۹۹ و ۳۰۳ و ۳۰۴ و ۳۱۱ و ۳۱۳ و ۳۱۴
بحار الانوار جلد ۷ صفحه ۴۵
بحار الانوار جلد ۱۱ صفحه ۲۸۷ و ۲۹۱ و ۳۰۴
بحار الانوار جلد ۱۲ صفحه ۱۷۲ و ۱۷۴ و ۱۷۸ و ۱۸۰ و ۱۸۷ و ۱۸۹ و ۱۹۱ و ۱۹۶ و ۱۹۸ و ۲۰۷ و ۲۱۲ و ۲۱۵
بحار الأنوار جلد ۱۴ صفحه ۴۲۲
بحار الأنوار جلد ۱۸ صفحه ۱۰۷
بحار الأنوار جلد ۲۱ صفحه ۳۲۹
ابحار الأنوار جلد ۲۴ صفحه ۹۶
بحار الأنوار جلد ۲۷ صفحه ۳۳ و ۳۵
بحار الأنوار جلد ۳۹ صفحه ۶۷
بحار الأنوار جلد ۴۲ صفحه ۵۲
بحار الأنوار جلد ۵۴ صفحه ۳۳۴ و ۳۴۱
بحار الأنوار جلد ۵۶ صفحه ۳۶۳
بحار الأنوار جلد ۵۷ صفحه ۳۸ و ۴۰ و ۴۰۸ و ۴۱۰ و ۴۱۲ و ۴۱۷ و ۴۱۸ و ۴۱۹ و ۴۳۹ و ۴۴۱
بحار الأنوار جلد ۵۹ صفحه ۶۰
بحار الأنوار جلد ۶۱ صفحه ۷۷
بحار الأنوار جلد ۷۸ صفحه ۹۹
إرشاد القلوب جلد ۱ صفحه ۶۶
الأمالي للطوسي صفحه ۳۴۶
تفسیر العیاشی جلد ۲ صفحه ۳۴۱ و ۳۴۳
تفسیر القمی جلد ۲ صفحه ۳۱ و ۴۰ و ۷۶ و ۳۲۳
الخصال جلد ۲ صفحه ۳۵۷ و ۴۳۱ و ۴۴۶ و ۴۴۹
روضه الواعظین جلد ۲ صفحه ۴۸۴
الصراط المستقیم جلد ۱ صفحه ۱۰۲
الشرائع جلد ۱ صفحه ۳۱
القصص للجزائری صفحه ۶۹ و ۴۷ و ۱۵۶
القصص للراوندی صفحه ۸۵ و ۲۹۳
کمال الدین جلد ۲ صفحه ۳۹۹ و ۴۰۱ و ۴۰۳
المناقب جلد ۱ صفحه ۱۰۶
المناقب جلد ۳ صفحه ۲۵۵